

Το ντοπάρισμα των αθλητών και η δωροδοκία με σκοπό τη νίκη εμφανίστηκαν στους στίβους της αρχαιότητας μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο, την «αυτοκτονία της Ελλάδας», όπως τον χαρακτήρισε διάσημος ιστορικός (έληξε το 404 π.Χ.). Ως τότε κι από τα βάθη των αιώνων, από κανενός το μυαλό δεν μπορούσε να περάσει η σκέψη να παραπλανήσει τους κριτές (Ελλανοδίκες). Όμως, μετά το τέλος του σχεδόν 30χρονου αιματηρού εμφύλιου πολέμου, δεν ήταν λίγοι εκείνοι που αναζητούσαν την κοινωνική καταξίωση με μια νίκη σε κάποιον από τους πανελλήνιους αγώνες, τους Ολυμπιακούς κατά προτίμηση. Περίπου τον ίδιο καιρό εμφανίστηκαν και οι επαγγελματίες αθλητές.

Ήταν η εποχή που ο πιο αναγνωρισμένος γιατρός της αρχαιότητας, ο Ιπποκράτης (πέθανε το 377 π.Χ.), αμφισβητούσε τη ρήση «νους υγιής εν σώματι υγιεί» και διδασκε ότι δεν είναι η άθληση που εξασφαλίζει την υγεία αλλά το μέτρο στην εργασία, στο φαγητό, στον ύπνο και στον έρωτα.

Μισόν αιώνα αργότερα, ο Αριστοτέλης (384 – 322 π.Χ.) περιέγραφε τα ορατά αποτελέσματα από την ειδική διαίτα, στην οποία υποβάλλονταν οι αθλητές: Παραμορφωμένα πρόσωπα που έμοιαζαν με ζώων. Και, έπειτα από αρκετούς αιώνες, ο επίσης αναγνωρισμένος γιατρός της αρχαιότητας, Γαληνός (128 – 200), διδασκε ότι η πολύωρη καθημερινή άθληση δε βοηθά τη φυσική ομορφιά, καθώς οι απαιτήσεις πολλών αγωνισμάτων συχνά παραμορφώνουν το πρόσωπο και το σώμα των αθλητών.

Στην Ολυμπία, ο έλεγχος των αθλητών ήταν ασφυκτικός. Τα «διατροφικά συμπληρώματα» ξεκινούσαν από ένα κοκτέιλ «μέλι με σύκα» κι έφταναν στο κρέας ταύρου, ενώ οι πιο ριψοκίνδυνοι έπιναν ούρα από γνωστά για τη δύναμή τους ζώα, θεωρώντας ότι περιείχαν τις ουσίες εκείνες που τα έκαναν δυνατά (σήμερα γνωρίζουμε ότι η τεστοστερόνη παράγεται από τον διάμεσο ορχικό ιστό του ανθρώπου, αυτόν που ονομάζουμε κύτταρα του Λάιντιχ).

Στην Ολυμπία άλλωστε, οι αθλητές έπρεπε να φτάσουν ένα μήνα πριν από την έναρξη των αγώνων. Τους συνόδευαν οι γυμναστές ή, των παιδών, οι πατέρες ή μεγαλύτερα αδέρφια. Στον μήνα αυτό, διδάσκονταν τους κανονισμούς των αθλημάτων, παρακολουθούσαν αγώνες κι έμεναν απομονωμένοι σε ιδιαίτερο κτίριο της Ήλιδας. Η δήλωση συμμετοχής γινόταν ένα χρόνο πριν και καταγραφόταν σε ειδικές λίστες.

Υπεύθυνη για την οργάνωση των αγώνων ήταν η Ολυμπιακή Βουλή, ενώ κριτές ήταν οι Ελλανοδικές, μέλη της αρμόδιας επιτροπής (δύο αρχικά, δέκα στη συνέχεια, δώδεκα έπειτα και, από το 348 π.Χ., πάλι δέκα). Εκλέγονταν με κλήρο ανάμεσα στους Ηλείους και είχαν απόλυτη εξουσία.

Απέρριπταν αθλητές που δεν είχαν τα κατάλληλα να αγωνιστούν προσόντα, απέκλειαν όσους υπέπιπταν σε παραπτώματα και τιμωρούσαν με πρόστιμα ή και με δημόσια μαστίγωση τους παραβάτες των κανονισμών. Παραβάσεις ήταν η αργοπορημένη προσέλευση, η μη υπακοή στις εντολές, η μη τήρηση των κανονισμών διεξαγωγής των αθλημάτων και η δωροδοκία είτε για να αφεθεί αθλητής να νικηθεί είτε για ευνοϊκή μεταχείριση.

Σε περίπτωση δωροδοκίας, έπεφτε τόσο βαρύ πρόστιμο στον αθλητή και στην πόλη του, ώστε με τα χρήματα που εισπράττονταν, ανεγείρονταν αγάλματα του Δία, οι Ζάνες (από τον πληθυντικό της λέξης Ζευς) πάνω σε ειδικά βάθρα. Βρέθηκαν 17 βάθρα Ζανών που σημαίνει ότι τόσες δωροδοκίες τιμωρήθηκαν στα 1169 χρόνια που κράτησαν οι Ολυμπιάδες. Πρώτο κρούσμα δωροδοκίας αποκαλύφθηκε το 388 π.Χ. (16 χρόνια μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου). Δεύτερο, είκοσι χρόνια αργότερα (368 π.Χ.), όταν κατασκευάστηκαν δύο Ζάνες από πρόστιμα που επέβαλαν οι Ελλανοδικές σε δύο Ρόδιους παλαιστές που, κατά τον Πausανία, πιάστηκαν επ' αυτοφώρω (ο Φιλόστρατος να δωροδοκεί τον Εύδηλο). Το επόμενο κρούσμα συνέβη μετά από 36 χρόνια (332 π.Χ.). Η δυσφήμιση του αθλητή αλλά και της πόλης την οποία εκπροσωπούσε και το στίγμα της «πλαστής νίκης» απέτρεπαν την απόπειρα δωροδοκίας παρ' όλο που ο δεκάσμος για τους αρχαίους Έλληνες ήταν σε πολλές περιπτώσεις τρόπος ζωής.

Έφεση κατά μιας απόφασης των Ελλανοδικών (των οποίων το σκεπτικό απαγορευόταν να γνωστοποιηθεί) επιτρεπόταν μόνο στην Βουλή της Ήλιδας. Στη συντριπτική πλειοψηφία τους όμως, οι αποφάσεις γίνονταν αποδεκτές. Οι Ελλανοδικές ήταν αναγνωρισμένα αμερόληπτοι και αδέκαστοι.

Στην Αρχαία Ρώμη, το ντοπάρισμα ήταν περίπου νόμιμο. Στα άλογα των ιπποδρομιών χορηγούσαν «υδρομέλας» (ένα οιοπνευματώδες ποτό που παράγεται από την αλκοολική ζύμωση διαλύματος μελιού σε νερό). Το πόσο αποτελεσματικό ήταν φαίνεται και από το γεγονός ότι το έπιναν και οι στρατιώτες, πριν από τη μάχη. Τον Α' μ.Χ. αιώνα, για να

αυξήσουν τη μυϊκή τους μάζα, οι Έλληνες αθλητές προτιμούσαν να πίνουν εκχύλισμα από το φυτό «υπουρίς», είδος φτέρης, βασικού συστατικού από την οποία σήμερα παράγεται το οργανικό καύσιμο τύρφη. Ένα μείγμα κρασιού και στρυχνίνης (δηλητηρίου που σε μικρές δόσεις λειτουργεί ως διεγερτικό) δινόταν σε νεαρούς αθλητές στις αρχαίες Ολυμπιάδες.

Εκεί όμως που το ντοπάρισμα έδινε και έπαιρνε, ήταν στο αγώνισμα της πάλης. Νικητής αναδεικνυόταν όποιος έριχνε τον αντίπαλό του στο έδαφος τρεις φορές καθώς οι αθλητές έπρεπε να παλεύουν όρθιοι.

Αναπτύχθηκαν δυο τεχνικές: Του συνδυασμού ταχύτητας, ευκινησίας και ευστοχίας που χαρακτήριζε κυρίως τους αθλητές του πένταθλου (όπου ένα από τα αθλήματα ήταν και η πάλη) και της δύναμης που κυρίως χρησιμοποιούσαν οι μόνο παλαιστές. Η πρώτη τεχνική ήταν δημοφιλής στους Αθηναίους, η δεύτερη στους Σπαρτιάτες. Με τον Μίλωνα τον Κροτωνιάτη ονομαστό για τη δύναμή του Ολυμπιονίκη, κυρίαρχο του αγωνίσματος για 24 συναπτά χρόνια (540 – 516 π.Χ.). Κάποια φορά σήκωσε και περιέφερε στα χέρια του ένα ταύρο ζωντανό, μετά τον έσφαξε, τον έψησε και τον έφαγε μόνος του. Κάποια άλλη, σήκωσε τον ανδριάντα του και τον μετέφερε μόνος του στην Άλτη. Και κάποια τρίτη, στήθηκε όρθιος πάνω σε ένα δίσκο αλειμμένο με λάδι χωρίς κανένας από όσους προσπάθησαν να μπορέσει να τον μετακινήσει από εκεί. Το αγώνισμα της πάλης ήταν τόσο δημοφιλές ώστε συντηρούσε στρατιές επαγγελματιών παλαιστών, σωστών θηρίων σε όγκο και δύναμη.

(Ποντίκι, 10.8.2004) (τελευταία επεξεργασία, 29.4.2009)